

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Кафедра юридичної психології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор НАВС
полковник поліції
Станіслав ГУСАРЄВ
22.02.2021

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ
для підготовки фахівців ступеня вищої освіти магістр
за спеціальністю (053) Психологія
галузі знань (05) Соціальні та поведінкові науки

Статус дисципліни – обов'язкова
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти – магістр
Галузь знань – соціальні та поведінкові науки (05)
Спеціальність – психологія (053)
Освітня програма – психологія
Форми здобуття вищої освіти – заочна
Мова навчання – українська
Форма підсумкового контролю – залік

Київ – 2021

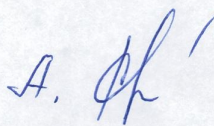
Робоча програма з навчальної дисципліни «Основи психологічної профілактики» складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю (053) «Психологія» ступеня вищої освіти магістра, за заочною формою навчання.

Розробники:

Софія Власенко – старший викладач кафедри юридичної психології, кандидат психологічних наук

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри юридичної психології
Протокол від 25 02 2021 року № 11

**Завідувач кафедри
юридичної психології**

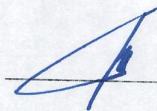

Олена КУДЕРМІНА

Схвалено науково-методичною радою НАВС

Протокол від 22 . 03 2021 року № 8

Голова науково-методичної ради

Станіслав ГУСАРЕВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 202 /202 н.р. без змін; зі змінами . (Додаток_).

протокол засідання кафедри від
____.____ 202_ № ____

протокол науково-методичної ради від
____.____.202__ № ____

Завідувач кафедри

Голова НМР

Олена КУДЕРМІНА

Станіслав ГУСАРЕВ

Робоча програма переглянута на 202 /202 н.р. без змін; зі змінами (Додаток_).

протокол засідання кафедри від
____.____ 202_ № ____

протокол науково-методичної ради від
____.____.202__ № ____

Завідувач кафедри

Голова НМР

Олена КУДЕРМІНА

Станіслав ГУСАРЕВ

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Предметом навчальної дисципліни є комплекс соціально-економічних, правових, організаційних, службових, психологічних, педагогічних та медичних заходів, спрямованих на збереження, зміцнення, відновлення соціально-психологічного благополуччя та здоров'я працівників поліції, попередження виникнення соціально-психологічної та особистісної дезадаптації.

Міждисциплінарні зв'язки: «Профілактика психосоматичних розладів працівників органів Національної поліції», «Професійна деформація особистості», «Сучасні проблеми психологічного забезпечення в органах Національної поліції».

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

1. Сутність та основні напрямки психологічної профілактики.
2. Організація та проведення психологічної профілактики та діагностики негативних психічних явищ та поведінкових змін у працівників Національної поліції України.
3. Заходи професійної адаптації молодих працівників поліції.

Мета та завдання навчальної дисципліни

1. Метою викладання навчальної дисципліни «Основи психологічної профілактики» є формування у здобувачів системи знань щодо основних положень та методів навчальної дисципліни; особливостей діагностики та профілактики порушень психічної діяльності у поліцейських; основних заходів професійної адаптації молодих працівників поліції.

2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи психологічної профілактики» є:

- подальший розвиток професійної спрямованості особистості спеціаліста, механізмів соціальної перцепції, навичок спілкування, умінь керувати процесом взаємодії з іншими, навичок саморегуляції, професійної інтуїції;
- оволодіння здобувачами вищої освіти психопрофілактичними технологіями, практичними навичками, що формуються під час семінарських занять.

1.3. Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти:

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати складні завдання та проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення дослідження та (або) здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

Загальні компетентності

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові компетентності

ФК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

ФК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Додаткові фахові компетентності, визначені за освітньою програмою:

ФК11. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги особам (групам осіб) у складних життєвих ситуаціях.

Програмні результати навчання

ПРН4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПРН5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультивання тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПРН6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

На вивчення навчальної дисципліни «Основи психологічної профілактики» заплановано 90 годин 3 кредити ECTS.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри юридичної психології які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою k015@naiau.kiev.ua.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність та основні напрямки психологічної профілактики

Особливості психопрофілактики у роботі із працівниками поліції. Визначення поняття «психологічна профілактика». Загальні та спеціальні цілі та завдання психологічної профілактики. Поняття предмета, об'єкта та суб'єкта психологічної профілактики. Принципи психопрофілактики. Види психопрофілактичної роботи: первинна, вторинна та третинна психопрофілактика. Робота із працівниками, які належать до «групи посиленої психологічної уваги».

Стресогенні чинники, що обумовлюють психоемоційну напруженість професійної діяльності працівників поліції. Модель стресу. Чинники стресу. Характер впливу стресу на людину. Класифікація стрес-факторів у роботі поліцейського. Поняття про зовнішні, організаційні, службові та особистісні стресори. Поняття професійної захищеності працівників Національної поліції України.

Основні напрямки підвищення рівня надійності персоналу поліції. Причини надзвичайних ситуацій у поліцейському середовищі. Напрями роботи психологів, спрямовані на попередження психічної травми особистості в особливих умовах діяльності.

Психологічний рівень психопрофілактичних заходів у системі поліції. Рівні психопрофілактичних заходів: організаційно-нормативний, психолого-педагогічний, психологічний, медико-профілактичний, науково-методичний. Профілактичні заходи, що реалізуються на психологічному рівні. Зміст психопрофілактичної роботи у відповідності до Порядку організації системи психологічного забезпечення поліцейських, працівників Національної поліції України та курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських.

Тема 2. *Організація та проведення психологічної профілактики та діагностики негативних психічних явищ та поведінкових змін у працівників Національної поліції України*

Контроль за психофізіологічним станом працівників поліції. Поняття психофізіологічного стану. Властивості нервової системи людини. Особливості функціонального (психофізіологічного) стану людини. Види функціональних станів. Критерії виміру функціонального стану. Психологічні методи діагностики психофізіологічних станів у поліцейських: психометричні тести, методики суб'єктивної оцінки. Психологічна профілактика виникнення негативних психофізіологічних станів. Основні напрями профілактики. Збереження працездатності.

Профілактика негативних психоемоційних станів. Професійне вигорання у працівників Національної поліції. Діагностика емоційного вигорання у працівників поліції: методика «Діагностика рівня емоційного вигорання» (В. Бойко); методика «Визначення психічного вигорання» (О. Рукавішнікова); методика «Синдром вигорання у професіях системи «людина-людина» (Г. Нікіфорова); методика «Оцінка власного потенціалу вигорання» (Дж. Гібсона); методика «Дослідження синдрому вигорання» (Дж. Грінберга). Психопрофілактика та подолання синдрому емоційного вигорання у поліцейських.

Психологічні механізми виникнення та профілактика девіантної поведінки у працівників Національної поліції України. Поняття девіантної поведінки та чинники, що сприяють її розвитку. Типи працівників поліції, що характеризуються девіантною поведінкою: пасивно-залежні (психастенічні), імпульсивно-агресивні (експлозивні), ригіднопараноїдні (шизоїдні) і гіпертимнолабільні (істероїдні). Психологічні підходи до профілактики девіантної поведінки у працівників Національної поліції України. Особливості взаємодії із працівниками поліції, які мають акцентуації характеру.

Тема 3. *Заходи професійної адаптації молодих працівників поліції*

Сутність, поняття та види адаптації. Особливості професійної адаптації до служби в органах Національної поліції. Процес адаптації молодих фахівців.

Основні періоди адаптації. Чинники, що ускладнюють процес адаптації. Етапи професійної адаптації молодих поліцейських: підготовчий, початковий, етап професійного становлення та входження у посаду. Типи підшефних. Організація роботи наставника, зміст та форми взаємодії із підшефним. Організація роботи із підшефним із урахуванням його психологічних особливостей. Психологічні особливості роботи із підшефним-жінкою. Психопрофілактична робота із підшефним.

Вплив психологічних особливостей особистості молодого працівника на професійну адаптацію. Типи темпераменту та їх вплив на адаптаційний процес. Вплив особистісних та зовнішніх факторів на процес адаптації поліцейського. Психологічна підтримка новачка в колективі. Методики вивчення процесу професійної адаптації працівників Національної поліції: методика САН (самопочуття, активність, настрій); методика вивчення привабливості роботи як одного з показників професійної адаптації; багаторівневий особистісний опитувальник «Адаптивність» А. Г. Маклакова і С. В. Чермяніна; методика виміру рівня тривожності (Тейлора-Норакідзе); методика діагностики мотивації до успіху (Т. Елерса); методика вивчення особливостей процесу професійної адаптації молодих працівників Національної поліції; методика «Карта дезадаптивної поведінки працівника Національної поліції України».

Рекомендації із соціально-психологічного забезпечення професійної адаптації працівників Національної поліції. Рекомендації керівникам служб та підрозділів Національної поліції. Рекомендації молодим працівникам.

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		заочна форма навчання	
Кількість кредитів ECTS – 3	Галузь знань (05) Соціальні та поведінкові науки (назва і шифр)	<i>Нормативна</i>	
	Спеціальність (053) Психологія (назва і код спеціальності)		
Кількість розділів – 1		Рік підготовки	
		-й	2-й
Семестр			
-й		3-й	
Загальна кількість годин – 90		Лекції	
Тижневих годин для		год.	2 год.
	Ступінь вищої освіти:		

денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи –	Магістр		Семінарські	
			год.	6 год.
			Практичні	
			год.	год.
			Самостійна робота	
			год.	82 год.
			Вид контролю:	
		залік		

Структура залікового кредиту

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Всього	денна форма				заочна форма				
		у тому числі				Всього	у тому числі			
		л	п	сем	с.р.		л	п	сем	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 1. Сутність та основні напрямки психологічної профілактики						20	2		2	16
Тема 2. Організація та проведення психологічної профілактики та діагностики негативних психічних явищ та поведінкових змін у працівників Національної поліції України						28			2	26
Тема 3. Заходи професійної адаптації молодих працівників поліції						42			2	40
Разом						90	2		6	82

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

Після закінчення вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- загальні основи психологічної профілактики негативних психічних явищ та розладів поведінки;
- головні наукові парадигми та принципи проведення психологічної профілактики;
- особливості проведення психологічної профілактики із працівниками Національної поліції України;
- найбільш ефективні методи та процедури проведення психологічної профілактики тощо.

вміти:

- володіти навичками профілактичної роботи;
- застосовувати теоретичні знання в процесі практичної діяльності.

5. Плани семінарських занять

Тема 1. Сутність та основні напрямки психологічної профілактики

Семінарське заняття – 2 год.

Навчальні питання:

1. Особливості психопрофілактики у роботі із працівниками поліції.
2. Стресогенні чинники, що обумовлюють психоемоційну напруженість професійної діяльності працівників поліції.
3. Основні напрямки підвищення рівня надійності персоналу поліції.
4. Психологічний рівень психопрофілактичних заходів в системі поліції.

Тема 2. Організація та проведення психологічної профілактики та діагностики негативних психічних явищ та поведінкових змін у працівників Національної поліції України

Семінарське заняття – 2 год.

1. Контроль за психофізіологічним станом працівників поліції.
2. Профілактика негативних психоемоційних станів.
3. Психологічні механізми виникнення та профілактика девіантної поведінки у працівників Національної поліції України.

Тема 3. Заходи професійної адаптації молодих працівників поліції

Семінарське заняття – 2 год.

Навчальні питання:

1. Сутність, поняття та види адаптації. Особливості професійної адаптації до служби в органах Національної поліції.
2. Вплив психологічних особливостей особистості молодого працівника на професійну адаптацію.
3. Рекомендації із соціально-психологічного забезпечення професійної адаптації працівників Національної поліції.

6. Завдання самостійної роботи

Вимоги до організації самостійної роботи та структура навчальних завдань визначаються робочими навчальними програмами дисципліни.

Основними завданнями самостійної роботи є підготовка і виконання поточних навчальних завдань, а також самостійне вивчення окремих питань дисципліни:

1. Проаналізувати рівні здійснення психопрофілактичних заходів в системі поліції.
2. Законспектувати принципи за яким визначаються напрями діяльності та функції служби психологічного забезпечення.
3. Скласти перелік законодавчих актів на яких ґрунтується психопрофілактична діяльність в поліції.
4. Розробити класифікацію тестових методик за допомогою яких здійснюється психологічна діагностика, відпрацювати практичні навички та вміння щодо їх застосування.

5. Розглянути питання виміру психологічних змін особистості, колективу, особливостей діяльності.
6. Здійснити аналіз основних підходів до вибору способів моніторингу, їх ефективності та доцільності.
7. Здійснити самостійне практичне випробування психодіагностичних методик „Рефлексометрія”, МПВ Л. Сонді.
  1. Розробити плани роботи наставника з підшефним.
  2. Опрацювати методики для визначення психологічної сумісності молодих працівників та їх наставників.
  3. Розробити програму адаптації до умов служби молодих працівників поліції.
  4. Розробити класифікацію тренінгових вправ за допомогою яких здійснюється заходи попередження та психокорекції негативних психологічних явищ.
  5. Відпрацювати практичні навички та вміння щодо застосування тренінгових вправ
  6. Дослідити та узагальнити матеріали дослідження соціально-психологічного клімату колективу, скласти перелік методик, необхідних для даного виду діяльності.
  7. Відпрацювати на практиці методи діагностики і корекції конфліктних ситуацій.
  8. Розглянути питання виміру психологічних змін особистості, які відбуваються під час виконання тренінгових вправ.
  9. Звернути увагу на основні підходи до вибору способів моніторингу психологічних тренінгів, їх ефективність та доцільність.
  10. Розробити індивідуальний план проведення ситуативного дебрифінгу.
  11. Скласти індивідуальну програму надання психологічної допомоги працівникові за умов перебування в екстремальній ситуації.
  12. Здійснити самостійне практичне випробування психодіагностичних методик МКВ М. Люшера. Самостійно зробити за результатами цих випробувань відповідні висновки.

7. Індивідуальні завдання

Не передбачені.

8. Методи навчання

Словесні методи, інноваційні методи, наочні методи, практичні методи.

9. Форми та методи поточного контролю

Усне та письмове опитування, практична перевірка виконаних завдань, тестовий та рейтинговий контроль.

10. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)	Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
---	-------------------------	-------------------------------

			залік	
Max 60%			Max 40%	Max 100%
Тема 1 20%	Тема 2 20%	Тема 3 20%		

11. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74		D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна та з урахуванням дистанцій

Інтерактивні, мультимедійні проектори, комп'ютери планшети, інтерактивні дошки, методичне забезпечення та ін.

13. Перелік контрольних питань по темах для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

1. Поняття психологічної профілактики.
2. Цілі та завдання психологічної профілактики.
3. Принципи психологічної профілактики.
4. Види психопрофілактичної роботи із працівниками Національної поліції України.
5. Поняття посиленої психологічної уваги.
6. Перебування працівника Національної поліції України у групі посиленої психологічної уваги.
7. Модель стресу та її структурні елементи.
8. Чинники розвитку стресу.
9. Стресові фактори.
10. Класифікація стрес-факторів в роботі поліцейського.
11. Професійна захищеність працівників Національної поліції.
12. Причини виникнення надзвичайних ситуацій у поліцейському середовищі.
13. Підвищення рівня надійності персоналу поліції.

14. Рівні психопрофілактичних заходів у системі правоохоронних органів.
15. Психологічний рівень психопрофілактичних заходів у системі поліції.
16. Засоби керування професійним стресом.
17. Релаксаційні психотехніки та особливості їх застосування у роботі поліції.
18. Основні форми профілактичної роботи в системі правоохоронних органів.
19. Контроль за психофізіологічним станом працівників поліції.
20. Особливості діагностики психофізіологічних станів працівників НПУ.
21. Психологічна профілактика виникнення негативних психофізіологічних станів.
22. Збереження працездатності працівників НПУ.
23. Професійне вигорання у працівників Національної поліції.
24. Діагностика емоційного вигорання у працівників поліції.
25. Психопрофілактика та подолання синдрому емоційного вигорання у поліцейських.
26. Прояви девіантної поведінки у працівників НПУ.
27. Чинники, що сприяють розвитку девіантної поведінки працівників поліції.
28. Характеристика пасивно-залежного типу особистості працівників поліції.
29. Характеристика імпульсивно-агресивного типу особистості працівників поліції.
30. Характеристика ригідно-паранояльного типу особистості працівників поліції.
31. Характеристика гіпертимно-лабільного типу особистості працівників поліції.
32. Захищені психологічні механізми, що використовуються працівниками поліції в стресових ситуаціях.
33. Роль керівника у профілактиці негативних явищ в колективі працівників НПУ.
34. Особливості роботи із працівниками поліції, що мають акцентуацію характеру за збудливим типом.
35. Особливості роботи із працівниками поліції, що мають акцентуацію характеру за шизоїдним типом.
36. Особливості роботи із працівниками поліції, що мають акцентуацію характеру за істероїдним типом.
37. Особливості роботи із працівниками поліції, що мають акцентуацію характеру за нестійким типом.
38. Особливості роботи із працівниками поліції, що мають акцентуацію характеру за психастенічним типом.

39. Особливості роботи із працівниками поліції, що мають акцентуацію характеру за сенситивним типом.
40. Особливості роботи із працівниками поліції, що мають акцентуацію характеру за астено-невротичним типом.
41. Особливості роботи із працівниками поліції, що мають акцентуацію характеру за епілептоїдним типом.
42. Сутність поняття та види адаптації.
43. Особливості професійної адаптації до служби в органах Національної поліції.
44. Чинники, що ускладнюють процес адаптації до служби в правоохоронних органах.
45. Підготовчий етап професійної адаптації молодих поліцейських.
46. Початковий етап професійної адаптації молодих поліцейських.
47. Третій етап професійної адаптації молодих поліцейських – етап професійного становлення та входження у посаду.
48. Організація роботи наставника. Зміст та форми взаємодії із підшефним.
49. Організація роботи наставника із підшефним із урахуванням його психологічних особливостей.
50. Особливості роботи наставника із жінкою-підшефним.
51. Психопрофілактична робота із підшефним.
52. Вплив психологічних особливостей молодого працівника на психологічну адаптацію.
53. Особливості адаптації поліцейських із різним типом темпераменту.
54. Особистісні фактори адаптації до служби в Національній поліції України.
55. Зовнішні фактори адаптації до служби в Національній поліції України.
56. Психологічна підтримка новачка в колективі.
57. Методики вивчення процесу професійної адаптації працівників Національної поліції.
58. Рекомендації керівникам служб та підрозділів Національної поліції щодо покращення професійної адаптації підлеглих.
59. Труднощі професійної адаптації до служби в Національній поліції України.
60. Рекомендації молодим працівникам з професійної адаптації.

14. Рекомендована література

Основна (базова)

1. Александров Д. О., Андросюк В. Г., Казміренко Л. І., Костицький М. В., Мойсєєва О. Є., Тарарухін С. А., Юхновець Г. О. Юридична психологія / За загальною редакцією Л. І. Казміренко, Є. М. Моїсєєва. – К., 2006.

2. Андросюк В.Г., Казміренко Л.І., Юхновець Г.О., Медведєв В.С. Професійна психологія в поліції. Загальна частина: Курс лекцій.–Київ: Українська академія внутрішніх справ, 1995. – 111 с.
3. Введение в профессию (учебно-методическое пособие для войсковых психологов и социологов). – М.: Центр военно-социологических, психологических и правовых исследований вооруженных сил, 1992. – 128с.
4. Гладилин А.П. Профессиональная культура и имидж руководителя органа внутренних дел. – М., 1998.
5. Іванова О.В., Ірхін Ю.Б., Ярема Н.Ю. Професійна підготовка практичних психологів поліції: Навчально-методичний посібник. – К.: київський нац. ун-т внутр. Справ, ДП "Друкарня МВС", 2008. – 98с.
6. Ірхін Ю.Б. Організація та здійснення психологічного забезпечення оперативно-службової діяльності органів внутрішніх справ України. Навчальний посібник. – К.: РВЦ НАВСУ, Київський юридичний інститут, 2005.
7. Калька Н. М. Профілактика і подолання синдрому хронічної втоми у працівни-ків ОВС: навч.-метод. посібник / Н. М. Калька. – Львів: ЛьвДУВС, 2015. – 84 с.
8. Климов Е.А. Введение в психологию труда: Учебник для вузов.- М.: Культура и спорт, ЮНИТИ, 1998. – 350 с.
9. Панок В., Титаренко Т., Чепелева Н. та ін. Основи практичної психології. - К.: Либідь, 1999.- 536 с.
10. Панок В.Г. Практична психологія і психологічна служба – теоретичні підходи / Актуальні проблеми юридичної психології: Тези доповідей Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Київ, 29-30 вересня 2006 р.) / Ред.кол.: Є.М. Моїсєєв та ін.. – К.: Київський нац. ун-т внутр. Справ, 2006.
11. Папкин А.И. Основы практического менеджмента. Учеб. Пособие для вузов. – М. 2000.
12. ПОРЯДОК організації системи психологічного забезпечення поліцейських, працівників Національної поліції України та курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських / ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ Міністерства внутрішніх справ України 06 лютого 2019 року № 88.
13. Прибіткова Н. О., Олійник І. О. Проблема адаптації молодих спеціалістів до служби в лавах Національної поліції України: Науково-методичні рекомендації. – Харків. – 2016.
14. Психологічне забезпечення оперативно-службової діяльності працівників міліції. Частина 8. Діагностика особистості працівника ОВС в системі психологічного супроводження. Навч.-метод. посібн./ Д.О.Александров, О.В.Давидова та ін.. - К.: Національна академія внутрішніх справ, 2015.
15. Рабочая книга практического психолога. Технология эффективной профессиональной деятельности. Пособие для специалистов, работающих с персоналом. – М.: Издательский дом “Красная площадь”, 1996.- 400 с
16. Робоча книга пенітенціарного психолога / Під заг. ред. В.М. Синьова, В.С. Медведєва. - К.: МП Леся, 2000. - 244 с.

Додаткова

1. Барко В. І., Криволапчук В. О. Девіантна поведінка працівників органів внутрішніх справ та психологічні механізми її виникнення // Вісник Національного університету оборони України, 1 (38), 2014. – С. 198-2003.
2. Барко В. І., Лапчук В. С. Психологічні підходи до профілактики девіантної поведінки працівників органів внутрішніх справ // Юридичний бюлетень, випуск 1. – С. 120-128.
3. Гостеева Т. В. Особливості адаптаційного потенціалу професійного резерву ОВС // Вісник Національного університету оборони України. – 5 (36). - 2013. – С. 195-200.
4. Горбенко Д. А. Особливості психопрофілактичної роботи в органах внутрішніх справ // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ, №1, 2015. – С. 255-260.
5. Греса Н. В., Шиліна А. А. Специфіка адаптивних здібностей поліцейських на різних етапах професійного становлення // Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України. – Харків, 2018.
6. Девіантна поведінка: соціологічний, психологічний та юридичний аспекти: матеріали наук.-практ.конф. (Харків, 10 квіт. 2015 р.) / МВС України, Харк.нац.ун-т внутр.справ,Ф-т права та масових комунікацій, Кафедра соціології та психології; Соціологічна асоціація України.-Х.:ХНУВС, 2015.- 166 с.
7. Литвинова Г. О. Психопрофілактична та психокорекційна робота по оптимізації навичок емоційної саморегуляції у працівників патрульної служби міліції // Проблеми екстремальної та кризової психології, Випуск 3, Частина 1. – С. 320-328.
8. Марков В. В. Причини, що викликають професійну деформацію працівників органів внутрішніх справ // Право і безпека, №4 (46), 2012. – С. 226-228.
9. Маркова І. В. Профілактика негативних функціональних станів фахівців (на прикладі металургійного виробництва) // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Психологічні науки, Вип. 2, Том 1, 2016. – С. 91-95.
10. Мілорадова Н. Е. Профілактика формування негативних психічних станів у працівників органів внутрішніх справ під час виконання оперативно-службових завдань // Проблеми екстремальної та кризової психології, Вип. 14, Частина IV, 2013. – С. 143-150.
11. Чухраєва Г. В., Раткевич Л. І. Деякі проєктивні методики в системі МВС // Вісник Національного університету оборони України. – 3 (40). - 2014. – С. 353-358.
12. Швець Д. В. Психічна стійкість працівника поліції як основа готовності до службової діяльності в екстремальних ситуаціях // **Особистість, суспільство, закон: психологічні проблеми та шляхи їх розв'язання.** Харків, 2017.

13. Ярещенко О. В. Професійне вигорання співробітників Національної поліції України: психологічні передумови і ризики // Психологічний журнал, Том 5, Випуск 9, 2019. – 234-244.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://www.pravoznavec.com.ua/books/276/20101/18/>
2. <https://translate.google.com/translate?hl=uk&sl=ru&u=http://yurpsy.com/&prev=search&pto=aue>
3. <https://e-greenberg.livejournal.com/35552.html>
4. <http://patrol.police.gov.ua/>
5. <https://www.facebook.com/UA.National.Police/>